

Іван Карэнда

ПАД ЗОРНЫМ
НЕБАМ ВЕРАСНЯ

Кніга лірыкі

МІНСК
ВЫДАВЕЦТВА «ЧАТЫРЫ ЧВЭРЦІ»
2020

УДК 821.161.3.09+929
ББК 83.3(4Бел)
К66

Карэнда, І. А.

К66 Пад зорным небам верасня : кніга лірыкі / Іван Карэнда. – Мінск : Чатыры чвэрці, 2020. – 200 с.
ISBN 978-985-581-405-5.

Кніга Івана Карэнды «Пад зорным небам верасня» – гэта філасофска-лірычны роздум паэта над таямніцамі Сусвету і пошукам чалавека свайго месца на зямлі, дзе асабістыя пачуцці і душэўныя памкненні аўтара арганічна спалучаюцца з грамадскімі інтарэсамі, а любоў да Бацькаўшчыны – з выразна акрэсленай грамадзянскай пазіцыяй, скіраванай у будучыню роднай Беларусі.

У кнігу ўвайшлі вершы, якія друкаваліся ў літаратурна-мастацкіх выданнях (часопісах «Полымя», «Маладосць», штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва»), дзве паэмы – «Вочап» і «Бярозавік», а таксама новыя паэтычныя творы, напісаныя ў апошнія гады.

УДК 821.161.3.09+929
ББК 83.3(4Бел)

ISBN 978-985-581-405-5

© Карэнда І. А., 2020
© Афармленне.
ТДА «Выдавецтва
“Чатыры чвэрці”», 2020

* * *

Пад зорным небам верасня
Бягуць мае гады –
Праз лес, спавіты верасам,
Лугі, палі, сады,
Праз вёсны, леты, восені
І зімы з калатначамі –
І раннія, і познія,
Мае сябры, паплечнікі,
Адданыя, руплівыя,
Вясёлыя, журботныя,
То шумна-гаманлівыя,
То ціхія, самотныя,
Бягуць-бягуць наўпрост яны
Па курсу Шляху Млечнага...
...Няўжо былі запросіны
Ад каралевы Вечнасці?

БАЦЬКАЎШЧЫНЕ

Акраец хлеба і глыток вады,
Свято кахання і букет рамонкаў
Дала ў дарогу мне на шчасце ты,
Мая Айчына, родная старонка.

Ці ўдзячны я за шчодры твой надзел,
За спадчыну багатую такую,
Ці радуе пражыты мною дзень
Тваю душу, што рэдка не смуткуе?

Твой сын, я мушу шчырым быць заўжды,
Аплачваць працай твой крэдыт даверу
І заслanyaць сабою ад бяды
Цябе ў часіны непагадзі шэрай.

РАДЗІМЕ

Шмат бачыў прыгожых
краін я на свеце,
Дзе мне расцілалі гасцінна абрус,
А ты мне адна яркай зоркаю свеціш,
Любімая, родная Белая Русь.

Ты – радасць мая і надзейны прытулак
У непагадзь-слоту і сонечны дзень.
Тут цёплыя рукі самотнай матулі
Мне грэюць душу як нішто і нідзе.

...Стаю ў задуменні
на родным падворку.
На стрэмку-пытанне шукаю адказ:
Чаму ты так доўга была на задворках,
Чаму ад цябе адварочваўся час?

Цябе не любілі насуперак Богу
Эпохі, стагоддзі, цары і паны.
А ты церабіла, шукала дарогу,
Ішла да сваёй заповітнай вясны.

Цябе ўкрыжаваць
цёмрашалам карцела,
Сцякала крывёю ў пакутах не раз.
Не раз крумкачы тваё турзалі цела,
А ты, як магла, ратавала ўсіх нас.

Зямля мая родная! Быў бы я сонцам –
Штодня пасылаў бы праменні свае.
А быў бы дажджом – паліваў бы, да донца,
У летнюю спёку палеткі твае.

А быў бы асілкам – чужынец ніколі
Цябе б не таптаў, твае сокі б не піў,
Ніхто не пазбавіў бы долі і волі
І пальцам злачынным цябе б не чапіў.

Так хочацца верыць, што час памякчэе,
Што шлях твой – насустрач шчаслівым гадам.
Каб сэрцу твайму хоць крыху палягчэла,
Апошнюю кроплю крыві я аддам.

ПРА АЎТАРА

Іван Карэнда нарадзіўся ў 1950 годзе ў вёсцы Крывічы Іўеўскага раёна Гродзенскай вобласці. Па прафесіі – настаўнік і журналіст.

Настаўнічаў у Шчучынскім раёне, працаваў у газеце «Чырвоная змена», камсамольскіх і партыйных камітэтах, органах дзяржаўнага кіравання Рэспублікі Беларусь. У 2001–2003 гадах з'яўляўся памочнікам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь – начальнікам галоўнага ідэалагічнага ўпраўлення Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Звыш дзесяці гадоў працаваў у Маскве – у Выканаўчым Камітэце Супольніцтва Беларусі і Расіі, Выканаўчым Камітэце Саюза Беларусі і Расіі, Пастаянным Камітэце Саюзнай дзяржавы, Пасольстве Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі.

У 2008 годзе закончыў дзяржаўную службу, выйшаў у адстаўку.

Аўтар зборнікаў лірыкі «Белы наліў» (1995), «Знічка» (2003), «Васількі надзеі» (2008), «Вочап» (2018), паэтычных кніг для дзяцей «На загадкі ёсць адгадкі» (2001), «Ёж іголки продавал» (на рускай мове, 2018). У 2004 годзе выйшла кніга вершаў «Апошняя малітва» на балгарскай мове.

З'яўляецца таксама аўтарам кнігі прозы «Воплаўская госця» (2011).

На вершы І. Карэнды кампазітары І. Лучанок, В. Раінчык, Дз. Далгалёў, А. Чыркун, М. Сацура і іншыя напісалі больш за 30 песень.

ЗМЕСТ

«Пад зорным небам верасня...»	3
Бацькаўшчыне	4
Радзіме	5
Вёска Крывічы	7
Матулі	8
«Я ў хату родную ўвайшоў...»	10
Родная мова	11
Мы – беларусы	12
У Гародні	14
Тост «За Вёску!»	15
«Рака жыцця віруе і віруе...»	16
Званы Еўфрасінні	17
Плач на Нямізе	18
Чорны след	19
«Усё меней буслоў...»	20
«Я не прасіў пазыкі ў долі...»	21
«Я верыў прарокам, ішоў безаглядна...»	22
«Не спяць паэты...»	23
Бязлістаму дрэву	25
Аўцюкі	27
Крэда	29
«Рве раб ланцуг...»	30
«Дзе гнутка – там гнецца...»	31
Дарога	32
«Дагараюць на небе апошнія зоры...»	33
«Ад крыўд, зласлівых позіркаў...»	34
Восеньскі эцюд	35
Замова	36
Калядны настрой	37

Навагодні тост	38
«Новы Год – як святое прычасце...»	39
Родная школа	40
«З чужой маной...»	41
«Зіма саступае дарогу вясне...»	42
Запозненыя кветкі	43
«Быць анёлам у пеклішчы цяжка...»	45
«Словы часам – нібы камяні...»	46
Пень	47
Славаслоўе	48
П. І. Клімуку	49
«Не малодзяць гады пражытыя...»	50
Горкі сон	51
Не вярэдзьце душу...	53
«Вясна пачынаецца...»	54
Міс Вясна	55
Прыгажуні Марыі	59
Адгукніся, каханая!..	60
«Ці ж выпадковую сустрэчу...»	61
«На Вербніцу, на Вербніцу...»	62
«Колькі сонца на восеньскіх сцежках...»	63
«У белым палацы зімы...»	64
«Што здавалася шчасным і вечным...»	65
Трыпціх	66
«Вецер шпурляе пад ногі лісты...»	67
«Ты прабач, гэта вельмі балюча...»	68
«Даруй, каханая, даруй...»	69
У чароўным палоне	70
«Пра што твой шэпт, лістота маладая?...»	71
«Прыснілася, што я гару ў агні...»	72
Вочы каханай	74

«Узмах крыла – і птушка ў вышыні...»	75
Ля мора	76
«Восень жоўтай хусцінчай...»	77
«Прыязджай...»	79
«Я не ўбачу цябе, не ўбачу...»	80
«Усё пайшло праз берагі...»	81
«Нам дзень учарашні наноў не пражыць...»	82
Не журыся...	83
Першая песня вясны	85
Восеньскі вальс	87
Вальс ростані	88
Маладая, маладая я была...	90
Беларусь – наша маці-Айчына	91
Песня пра Беларускі дзіцячы фонд	92
Песня пра Маскоўскі раён	94
Не лічы свае гады...	96
Крытыку	98
«Штодня дуэль – дуэль з сабою...»	99
Ногі, ногі...	100
Субяседніку	101
«Прасее дзень праз сіта непагоды...»	102
«Што любя бясконца...»	103
«Вераснёўскі адвячорак...»	104
«Калі восень душу...»	105
«Жоўтыя кроны...»	106
Апошняя малітва	107
Нямое рэха	109
Сон	111
«Дзве душы – два берагі...»	112
«Стаў чорнаю кропкай бязмежны Сусвет...»	113
Вячэрні эцюд	114

Балада пра лася	115
Гукаць вясну!	117
Пралескі	118
Летняя рапсодыя	119
«Быў месяц ліпень на зямлі...»	120
Падземная Муза	121
Уважлівы чытач	122
Андрэю Федарэнку	124
«За белымі сумётамі...»	126
«Ты напісала: “На ўспамін...”»	128
«Шэраю фарбай зіму...»	130
«Ні душу, ні сэрца час не лечыць...»	131
«У люстэрку гарадскога возерка...»	132
«Жыццё – сачыненне на вольную тэму...»	133
Сейбіт	134
«Галубы ў падземным пераходзе...»	135
Роднае	136
«Я маю права на самоту...»	139
Начны эцюд	141
Аўтографы на сметніку	142
За шчасце жыць...	148
«Жыццё маё не маладзее...»	149
«Калі адкіне лёс з дарогі вечнай...»	150
«Пакуль такі-сякі хадок...»	151
Вочап. <i>Паэма</i>	152
Бярозавік. <i>Паэма</i>	189
Пра аўтара	195